

MURSKA STRAŽA

GLASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

Bolestna beseda.

Kadar daš vinar, ga ne daš samo na koncu biča, temveč tudi na verigi. Ta veriga se ne da ne raztrgati, ne prepiliti. Rožija brez nahanja: Dal sem ti vinar, daj cekin! Dal sem ti vinar, daj cekin! ... Drobrotnik nosi glavo pokonci, nosi jo v solncu in pravi: Obsevaj me, saj sem te zaslužil!

Cankar; „Grešnik Lenart“.

Vsem prijateljem in dobrotnikom našega lista velja ta beseda. — Kakor ste doznali iz zadnje številke „M. Straže“ je uprava lista došla v denarne neprilike, v nekako krizo, kakor pravijo in je stala čez noč red nevarnostjo, da prekine svoje petletno izhajanje, dobo vsestranskega uspešnega delovanja. Številni skriti in javni nasprotniki, po večini mameluki z maslom na glavi so se silno razveselili tega — po prizadevanju neodgovornih, duševno omejenih elementov — navidez neizogibnega pojava oz. dogodka.

Kakor vsako dobro delo, tako je izdajanje lista zvezano vedno s stroški. Noben list se ne vzdržuje sam iz naročnin in inseratnih računov. „Murska Straža“ je produkt žrtev, težkih žrtev in truda; zato je tudi zmogla, da brez bogatih bančnih stricov ali kakoršnikolega strankinega ali vladinega fonda životari naprej. Žrtve, rečem so vzdrževale „Mursko Stražo“ in žrtve jo bodo tudi vnaprej vzdrževale. Konzorcij se zanjo gmotno žrtvuje, dobrotniki priskočijo na pomoč, uredništvo je popolnoma brezplačno, samo tiskarna in papir in davki so izdatki uprave našega lista. Toda teh dobrotnikov ni mnogo. Zato vabimo v krog plemenitih dobrotnikov še one, ki imajo obilo, da bi lahko dali, lahko pogrešali. Bis dat, qui cito dat! Dvakrat da, kdor da takoj!

Ob pojavu pravkar površno opisane krize pa moramo zabelježiti za zgodovino slovenske politike kaj žalostno dejstvo, da stranka, za katero je list iz lastne inicijative šel čez drn in strn v ogenj in v vročih dneh volitev ter političnih bojov znatno utrdil njene precej slabe pozicije, ne čuti potrebe, žrtvovati svoj beraški obolus iz hvaležnosti za prostovoljno dobroto. „Dobrota je sirota“ pravi naš pregovor, ki se je tudi tukaj uresničil. Nič drugo, kakor nepretrgana veriga žrtev je petletna zgodovina lista, ki je kot priljubljeno glasilo obmejnega ljudstva — vsled neodpustljive malomarnosti tistih, katerih prva skrb bi naj bila, da podpirajo svoj tisk, obsojen v take težave!

Tisk je velesila. S tiskom (časopisjem in brošurami) se izraža javno mnenje, se brusi orožje in se krha, s tiskom padajo države in ministri, s tiskom se gradijo države; z ostro kritiko se odstranjujejo grde napake v človeški družbi, s tiskom se javnost zastruplja in plemeniti. Imamo dober in slab tisk. Tisk, ki prisega na krščanskosocijalni svetovni nazor, ima silnemu nasprotniku, katerega premoč je radi bogatih denarnih zakladov prevelika. Ako pa izgine ena četa iz te fronte, ali je potem ta fronta močnejša? Nikdar! Nasprotnik bo takoj zapazil vrzel, in vskočil. . .

Ako pogledamo nazaj, smo mnogo storili. Z ostro kritiko so se naše razmere na meji poboljšale: Odstranjeni so satrapi, ki so slepo šikanirali obmejno ljudstvo;

mameluki in sumljivi zločinski tipi, ki so si prilaščali vodilno besedo med obmejnim ljudstvom, so ostali vsled naše ostre kritike brez vpliva, brez moči. . . Odkrili smo mnogo gnoja, čaka nas pa še ogromno delo; kajti cela severna državna in jezikovna meja je velik Avgijev hlev, katerega bomo očistili, kolikor se da. Za to delo rabimo ljudi, rabimo denarja, plemenitih dobrotnikov.

Najmanjši dar je dobrodošel. Dajte vinar, saj ga date na verigi, kakor je napisal naš nesmrtni Cankar. Ta veriga se se ne da raztrgati, ne prepiliti, vezala bo srca požrtvovalnih izdajateljev in sotrudnikov s srci blagih dobrotnikov. Zamanj bo rožljala veriga: Dal sem te vinar, daj cekin! Kajti vsak vinar je cekin, vsak vinar, katerega žrtvuješ za dober tisk. Bogato ti bo vrnjen vinar s cekinom: Ljudstvo bo imelo korist!

Tudi mi smo dali skromni dar, skromni vinar za propagando in ideje Slovenske ljudske stranke, dobili smo pa za ta vinar cekin, žalostne kovine v obliki nehvaležnosti. Radi te malomarnosti (ako ne igrajo vlogo morda kaki neumni predsodki!) pa ne krivimo stranke kot take, ampak obtožujemo vodstvo oziroma blagajno stranke, ki nam naš vinar tako slabo obrestuje! Nehvaležnost je plačilo sveta in Dobrota je sirota! Mi tu ob državni in jezikovni meji se ob takih pojavih nikakor ne čudimo, ako čez noč postane prekmurski poslanec radikal ali da sploh z radikali v taki smeri pregovarja, da je nastal ta dnevni škandal in da je faktično odstopil njegov tajnik in še drugim, neposredno predstoječim pojavom. Tako odpada list za listom in kdo je kriv? Malomarnost, brezbriznost onih, ki so se postavili na čelo stranke z namenom, da jo vodijo do spolnitve, do popolne, ne samo navidezne zmage, v resnici pa jo vodijo v propast! Raditega pa ne bomo mi krenili na drugo pot, dasi so nam druga pota odprta na stežaj in nastlana z lepimi bankovci. Ostanimo to, kar zmo bil in bomo branili resnico in pravico vsikdar in povsod!

Bolestna beseda je to, pisana s krvavečim srcem, ki prosi, da se oglasijo številni dobrotniki z denarjem ali blagom! Vse je dobrodošlo, samo, da rešimo naš list, ki je kos srca poštenega obmejnega slovenskega ljudstva.

Dobrotniki! Darujte! Ne bo vam žal. Obresti vaših žrtev bodo vidne! Potreba je nujna, zato prispevate vsi za Obmejni tiskovni sklad! Plačilo kot vrnjeni cekin za darovani vinar pa vam bodi vsem plemenita zavest, da pomagate v boju proti Zlu, za Dobro in Plemenito, da branite narodu ob severni državni in jezikovni meji, najlepši svetinji: Vero in narodnost!

Roman Bendé.

Barbarski čin kulturne Italije.

V soboto, dne 20. t. m. je sprejelo uredništvo „Goriške Straže“ v Gorici naslednji odlok videmske prefekture. Ker je imela „Goriška Straža“ svoj material že pripravljen, ni mogla iziti v pondeljek tako, kakor bi konvenirala laški oblasti — nam-

reč v dobesednem laškem prevodu — zato se je omejila na dve strani. Odlok videmskega prefekta Pisentija, s katerim se uničuje naš tisk v zasedenem ozemlju, se glasi takole:

Št. 1062 GAB.

Prefekt pokrajine Furlanije.

Ker zahteva najvišji interes države in pa posebna korist drugojezičnega ljudstva, vključenega v meje Furlanije, da se družabni, intelektualni in kulturni odnošaji med starimi in novimi italijanskimi državljani olajšajo in postanejo bolj prisrčni;

Ker je izdajanje časnikov v tujem jeziku, katerega razumejo samo manjšinske skupine, takemu smotru nasprotno;

in ker slednjič zadržanje kakšnega časnika dokazuje, da more izključna raba tujega jezika spraviti voditelje do tega, da pozabijo, da izhaja časnik na italijanskem ozemlju;

zato izdaja prefekt na podlagi 3. člena deželnega in občinskega zakona nastopni

Ukaz:

Vsi časniki, ki so izhajali v pokrajini Furlanije doslej izključno v tujem jeziku, bodo morali od 21. oktobra 1923 dalje dodati naslovu, člankom in vsakemu posebnemu odstavku odgovarjajočo prestavo v italijanščini.

Časniki, ki se ne bodo držali pričujoče odredbe, se bodo zaplenjali. Proti kršiteljem odredbe se bo postopalo v smislu zakona. Predstavniki javne oblasti imajo nalog, da izvrše pričujočo odredbo.

Videm, 19. oktobra 1923.

Prefekt: Pisenti I. r.

„Goriška Straža“ je dodala v obeh jezikih sledeči, vsekakor značilni komentar:

„Vsi narodi na svetu imajo pravico izdajati časnike izključno v svojem jeziku. Italijanski časniki izhajajo v Severni in Južni Ameriki, izhajajo v Afriki, na otoku Malti; v Egiptu, v Nemčiji, na Bolgarskem, v Grški, Romuniji, v Švici, na Francoskem in drugje. V svojem jeziku so izdajale in izdajajo časnike vse manjšine v drugorodnih državah: Poljaki, Madžari, Ladinci, Nemci, Irci, Arabci, Romuni, Grki, Malorusi, Turki, Židje in drugi. Samo enemu narodu je prepovedano izdajati časnike izključno v svojem jeziku in ta narod so goriški Slovenci in samo ena vlada prepoveduje take časnike in ta je naša vlada!

Protest slovenskih poslancev.

Slovenski poslanci v rimski zbornici so poslali italijanski vladi sledečo protestno brzojavko:

„Ekselenca Mussolini, predsednik ministrskega sveta, minister za notranje zadeve Rim.

Prefekt furlanske pokrajine zaukazuje z odredbo od 19. oktobra zaplenitev vseh slovenskih časnikov, izhajajočih v pokrajini Furlaniji, ako se od 21. oktobra dalje ne vključi v besedilo časnika celoten prevod v italijanščini. Podpisani poslanci odločno protestirajo proti tej kršitvi ustavnih zakonov in zahtevajo takojšnji preklic odredbe.

Podgornik, Šček, Wilfan.

Tako je pokazala italijanska vlada, da noče ohraniti v Evropi tolikanj potrebnega miru, saj se mora dobro zavedati, da rodi vsako nasilje nad narodno manjšino razumljiv in vseskozi upravičen odpor sosedne države. S takimi sredstvi si Italija goji iredento. Prišel bo dan, ko se bo sleherno laško nasilje nad našimi brati strašno maščevalo.

Pregled polit. in drugih dogodkov.

Kulturni Italijani so izvršili nad za-
sužnjenimi Slovenci nov čin nasilja: Slo-
vensko časopisje sme izhajati le z italijan-
sko prestavo. O tem svetovnem škandalu
obširneje na drugem mestu. — **Prestolo-
naslednik** je pri krstu prejel ime Peter.
Vršile so se velike svečanosti. — **Imeno-
vanih** je večje število novih generalov.
Kakor smo že vnaprej poročali, ni nobe-
nega Slovenca ali Hrvata med njimi. Cen-
tralisti pravijo temu: Jedinstvo SHS! —
Boljševiška amnestija. Moskovska vlada
je obvestila vse vlade v Evropi, da je am-
nestirala vse ruske begunce, jim dovolila
svoboden povratak v domovino in zago-
točila prostost gibanja. — **Renska repu-
blika** je izklicana. Vse se je izvršilo v
najlepšem redu. Le mestoma je prišlo do
krvavih spopadov, brez katerih se večji
politični akti itak nikjer ne rešijo. — **Vo-
litve v Avstriji** so izpadle sledeče: 82
kršč. socialci, 67 soc. demokratov in 16
velenemci s kmečko zvezo. — **Slovenci
na Koroškem** so dobili pri volitvah dva
deželnozborska mandata. — **Masaryk** se
sedaj mudi v Belgiji, nato gre v Pariz in
London. V Rimu je že bil. — **Skupščina**
je zopet od 21. t. m. zasedena. — **Pos-
lanec Geza Šiftar** ni izstopil iz Jugosl.
kluba. Vse skupaj je le ogabna igra radi-
kalije. — **Poroka** princa Pavla s prince-
zinjo Olgo se je izvršila 21. t. m. Mladi
par potuje v London. — **V Beogradu**
primanjuje delavcev. Posebno tehnično
izobraženih. — **Odcepljeni radikali** iz-
dajajo list „Radikal“ proti „Jutranjim No-
vostim“. Snuje se že tretja skupina. —
Položaj v Nemčiji je naravnost obupen.
En tramvajski voznik stane sto mi-
ljonov mark, hleb kruha eno milijardo,
zemlja 30 milijonov itd. Plenilci in roparji
so na delu. Za nas je to lepa šola. —
Ruske razmere se boljšajo. Komunistične
metode se ne izvajajo več. — **Oborože-**

vanje in posojila. Francoski senator Be-
render, ki je prepotoval Jugoslavijo, Ru-
munijo in Poljsko, je izjavil v Varšavi, da
je francoski senat že odobril projekt, po
katerem dobijo Poljska, Rumunija in Jugo-
slavija v vojaške svrhe 800 milijonov fran-
kov posojila. Od tega dobi Poljska 400,
drugi dve državi pa vsaka po 200 miljo-
nov frankov. — **Italija** skuša oslabiti malo
antanto. Med Italijo, Turčijo, Bolgarijo in
Albenijo se vrše pogajanja za skupno
zvezo, s katero hoče Italija oslabiti vpliv
Male antante. — **Vinske trgatve** se vr-
šijo deloma v zelo lepem vremenu. Pri-
delek je ponekod nad pričakovanje dober
in ima 18—20 stopinj. — **Avtonomija**
zmaguje. V Zagrebu se je osnovala tako-
zvana stranka „srednje linije“, ki ima to
nalogo, da najbolj trdovratne centraliste
tu in tam preko Save prepriča o nujni
potrebi avtonomistične ureditve države.
— **Glavni zbor zaupnikov SLS** bo 4. in
5. novembra v Ljubljani, na kar že sedaj
opozarjamo.

Dopisi.

Članek o avstrijskih volitvah „Zmaga pra-
vice“ je moral radi pomanjkanja prostora ostati
za prihodnjic. Istotako nekaj dopisov in drugih
prispevkov.

Sloviti Leopoldov sejem se vrši letos v
Gornji Radgoni. Vsi pridobitni krogi, trgovci,
denarni zavodi, posestniki lepe živine so na le-
pem uspehu tega sejma za interesirani. Pridite vsi,
da se obnovi stara tradicija Leopoldovega sejma!
Citajte tozadevni oglas našega županstva.

Izginil je učenec Franc Korošec iz Rih-
tarovec, okraj Gornja Radgona. Dne 17./4. 1923
odšel iz hiše čevljarkega mojstra Jurija Rusa
v Sedlačku št. 13 pri Ptujju in se do danes
pogreša. Otrok je 8 let star, suh, bled, ima
lasje kostanjeve barve, dobre zobe in govori
samo slovensko. Kdo kaj o bivališču tega
otroka ve, se prosí, da o tom poroča okrajnemu
sodišču v Gornji Radgoni.

Tabor, glasilo JDS v Mariboru je že po-
novnokrat naglašal, da je najbolj informiran list.
Mi mu tega ne odrekamo; da pa včasih zafrkuje
v svoji centralistični zamaknenosti nekatere
kratke notice, ki so posnete iz istih virov, iz
katerih zajema on, to je pa navada najbolj in-
formiranih listov. Zmaga češkoslovenske ljudske
stranke (Hlinkove stranke) pomeni moralni po-
raz centralizma; več pa nismo povedali, nego
dostavili, da naš centralizem še čaka na poraz,
kar moramo v toliko popraviti, da naš centra-
lizem že miga v agoniji, o čem so gg. pri Ta-
boru itak že davno prepričani, vendar gonijo
svojo: *Vulgus vult decipi, ergo decipiatur!*

Gornja Radgona. Kmetijsko bralno društvo
priredi v korist tiskovnega sklada tombolo v ve-

čjem obsegu. Tozadevno dovoljenje od minister-
stva je že prišlo. Vse naše dobrotnike prosimo,
da gredo nabirateljem dobrih v vsakem oziru
na roko. Citajte današnji uvodnik!

Gornja Radgona. Dramatski odsek našega
Kmetijskega bralnega društva priredi na praznik
Vseh svetih, dne 1. novembra ob 5. uri zvečer
v gledališki dvorani Posojilnice znano ljudsko
žaloigro „Mlinar in njegova hči“. Igra se po-
novi naslednjo nedeljo, dne 4. novembra ob 3.
uri popoldne. Med posameznimi dejanji in spre-
membami igra Tamburaški zbor društva. Vstop-
nica je razvidna iz lepakov. Vstopnice so v pred-
prodaji v tiskarni Panonija. Ker je pričakovati
radi lepe prilagoditve igre mnogo občinstva, se
priporoča, da si vsak preskrbi vstopnico že v
predprodaji. Dramski odsek pripravlja za dalje
predstave še v tem letu ljudsko dramo „Užit-
karji“ in premijero (igra, ki se prvič pred-
stavlja na odru) zelo zabavne in poučne veselo-
igre „Čudotvorna pijača“. Dramatski odsek po-
novno vabi vse prijatelje društva in ljudske
prosvete, da pristopijo. Toraj ob Vseh svetih in
v nedeljo, dne 4. novembra na svidenje!

Apaače. Veliki radikal, nekdanj (Maribor)
klerikalec in bivši samostojnež, drug in pomoč-
nik znanega, sodišču in orožništvu dovolj zna-
nega, liferanta galice Jurkoviča — gosp. Franjo
Ivanuša se čuti razžaljenega, ker smo poročali,
da se v Potzinger-Ivanušovi radikalni domeni
vršijo nemške veselice s sodelovanjem Pettau-
er Gesangsvereina. Kadar boste znali citati časo-
pise, pa pridite g. poštar s popravkom, pa pra-
vilnim, da bo kaj smeha v teh vragovih časih.
Ste tudi „Orjuni“ poslali popravek? Radovednež.

Slatina Radinci. Dne 14. oktobra je pri-
redila tukajšnja podružnica CMD. vinsko trgatve.
Čisti dobiček 1016 Din se je nakazal centrali v
Ljubljani. Posebna zahvala k gmotnemu uspehu
gre tamburašem v Gornji Radgoni, ki so brez-
plačno sodelovali. Izreka se jim, kakor številnim
gostom, najlepša zahvala. Odbor.

Ljutomerske fotografije. 1. izdaja. Odli-
kovanje z redom trške raglje 1. klase in junaške
medajle sv. Klopota sledenih zvezd naše prileške
metropole. Gospa V., soproga trgovca g. Vilarja
ki je za svojo osebo spoštovan mož in vživa v
narodnih kakor trgovskih krogih zaupanje in na-
klonjenost, dela s svojim obnašanjem recte kle-
petanjem kaj čudno reklamo za trgovino svojega
soproga. Ta gospa je živi časopis, po načinu
Vašega nevidnega „Obrekovalca“ v Gornji Rad-
goni. Samo, da je ona še bolj informirana in
manj pobožna kakor Vaš obrekovalec; kajti ona
ve, kdo prihaja, četudi v pozni uri v „Blatograd“,
kaj komu najbolj diši in česar ne mara, koliko
kdo spi, koliko denarja ali vlog ima kdo v
Slovenski banki, ve celo, kolikokrat kdo obišče
sedaj ob času vinskih trgovcev diskretni del hiše,
skratka — izborno informiran časopis, ki raz-
polaga na dan s 24 urami prostega časa, v ka-
terem času, brez ozira na trgovino — vlačí v
blato vse, kar nima specifičnega vonja, ki se
sklada z njenim finim (!) okusom. Ta velika o-
sebnost pride kot prva v poštev za eno gornjih
odlikovanj. Druga nič manj podjetna (v istem
oziru namreč) je g. Rižnar tudi soproga ugled-
nega trgovca, ki pa radi njenih zmožnosti iz-
gublja svoj ugled, čemur se ni čuditi. Ljudi o-
pravljati je lahko delo, obrekovalnemu pa vrniti

Naša država.

(Napisal profesor Orožen.)

Stara je resnica, da je človek družabno
bitje, ki se lahko razvija samo v organizaciji.
Najvišja izmed vseh organizacijskih oblik je
država, ki je po svojem postanku ravnotako
tvorba prirode kakor n. pr. rodbina; zato je naj-
varnejša tista država, katere območje obsega
en edinstven narod. Narod je, ki stvarja in raz-
vija kulturo, država pa jamči za potreben red na
zunaj in na znotraj, čisto pa tudi sama nepo-
sredno posega v njem razvoj; to poseganje pa je
lahko koristno samo, če je država narodna orga-
nizacija, kajti le tedaj se narodni in državni
interesi skladajo; razvoj kulture pa je nujno po-
trebno, poleg drugega zahteva to vedno nara-
ščanje prebivalstva in potreb, ki jim lahko zadosti
samo porast kulture, katera ustvarja poleg ideal-
nih tudi materialne, za življenje potrebne dobrine.

Ko so se v srednjem veku ustvarjale narod-
ne države, smo bili tudi Jugoslovani na tej poti;
tri sile so nam je zastavile: Germanstvo, Madžar-
stvo in Osmanstvo. Od zapada proti vzhodu so
podirale naše prve državne tvorbe, ki so posebno
v Srbiji dosegle razvoj, prav časten za tisto dobo.
Ali prirode ne ustavi nobena sila; ko je pred več-
ko sto leti francoska revolucija začela klicati za-
tirane ljudi in narode, da se prebude in da se
naj zavedajo svojih pravic, tedaj se je bila že
začela buditi naša narodna zavest. Z mečem in
kulturo ji je dajal izraza junaški Srb, z gojitvijo

kulture večinoma Hrvat in Slovenec, ker drugače
nista mogla; kulturnega narodnega preporoda
tuja državna tvorba ni mogla ustaviti, čeprav ga
je zavirala, meč bi pa bila skrhala z mečem. Da
je bil ta kulturni narodni preporod res usmerjen
k jedinstvu, zato en fakt: slavni Ljudevit Gaj bi
bil uvedel v svoje „Novine“, s katerimi je budil
hrvatski narod cirilico, če bi bile politične raz-
mere to dopuščale. Prirodna krona temu strem-
ljenju je bila edinstvena jugoslovanska država;
njene potrebe so se širše plasti naroda stopnjema
začele zavedati tekem svetovne vojne, ki jo je
tudi ustvarila, pa ne povzročila.

V štirih državah smo živeli prej, najrazlič-
nejši so bili kulturni vplivi, zato ni čudno, da je
težko najti pravo obliko za skupno sožitje v novi
domači hiši, in to v dobi, kakor je naša poveljna:
narod je videl propadati mogočne države, ki jih
je prej smatral za nekaj trdnega in nezrušljivega,
težko se zato podvrže avtoriteti narodne države,
posebno še, ker je v bistvu človeške narave, da
pri pogledu v preteklost vidi samo solnčne strani,
na sedanosti pa navadno samo senco. Stvar je
političkov, da s potrebno uvidenostjo vodijo
državni čolnič preko vrtincev sedanjih dni v
miren pristan bodočnosti.

Naša država ima izredno važno mednarodno
lego. Njena severna polovica sega še v srednjo
Evropo, proti kateri je večinoma široko odprta,
njen jugovhod pa zavzema zapada in središče
Balkanskega potoka. Preko našega ozemlja vodijo
zato imenitne mednarodne poti: na zapadu iz

srednje Evrope k Adriji, ki je del svetovnega
morja ter sega na jugu Evrope na važnem mestu
globoko v njeno celino, na vzhodu pa iz srednje
Evrope preko Bolgarske v Malo Azijo ter preko
Soluna v Malo Azijo in Afriko. Koliko narodov
se je že valila po našem ozemlju, Nemci, Madžari,
Lahi še danes hlepe po njem! Čuva nas naša
vojska in pogodba s Čehoslovaško, ki je naša
najboljša zaveznica, ter z Rumunijo, s katerima
smo združeni v mali antanti; čuva nas prijatelj-
stvo z velesilama na zapadu in družstvo narodov.
Naša narodna lega nam pa lahko donaja tudi
veliko koristi po mednarodnem prometu, ki se
z dobro voljo lahko pač tako uredi, da se omeje
mednarodni konflikti, saj imamo kontinentalne
države, ki imajo sicer svoboden dostop k morju,
kako Švica in Čehoslovaška; dobre volje pa
imamo mi več ko naši sosedje.

Naša državna meja je kopna in morska.
Na kopnem je proti Grčiji, Bolgariji in Albaniji
močna, ker teče večinoma po gorskih grebenih;
to velja prilično tudi za mejo napram Italiji in
Avstriji, odprta pa je proti Ogrski in proti Ru-
muniji. Morska obal naše Adrije pa je v vojaš-
kem oziru prvovrstna: globoki zalivi in številni
otoki onemogočajo v zvezi z obrambnimi na-
pravami sovražniku v vojni vsak dostop. Tudi
za trgovino je ugodna: številna se ob zalivih
pristanišča, le žal, da je radi strme obali treba
dragih naprav in da je radi visokih gorskih
slemen v bližini obrežja zveza z zaledjem težavna.

(Konec prihodnjic.)

čast in ime — na to ne mislijo te čudne prikazni. Tudi ta osebnost dobi eno prvih odlikovanj; sedaj je samo vprašanje sporno, kateri kapaciteti gre prednost. Der dritte im Bunde pa je našim čitateljem že znani dirigent Slov. banke g. Zelinka. Človek z maslom na glavi ne bi smel hoditi na sonce. Težki, grozeči oblaki, ki se zbirajo kakor „blagoslov“ za njegovo „delovanje“ nad njegovo glavo ne bodo tako hitro izginili; kajti ni ga takega vetra (tudi radikalni je pre-slab), ki bi pregnal te oblake, iz katerih se bo lepega dne vsipala toča, pomešana z žveplom in smradom. Neko zelo pikantno zadevo, ki se je dolgo skrivala pod plaščem javne stipljivosti pa poročamo prihodnjic ter bomo poskrbeli da tudi dnevno časopisje izve veleinteresantne stvari s katerimi bo imela tudi vlada posla. Tu bodo dobili gospodje, ki radi igrajo „vodilno vlogo“ precej za poduhati. Ako mečete kamenje na ljudi, ki so vam prišli na sled, pomislite, da sedite sami v stekleni hiši! Ne bi objavljali teh osebnosti, a neznanost opisanih razmer daje dovolj povoda, da se take in slične kapacitete fotografirajo in pošljejo v javnost. Prihodnjic pride druga izdaja teh fotografij iz Blatograda. Za vse navedeno so verodostojne priče in dokazi na razpolago.

F.—c.

Drobtinci. V noči od 9. na 10. oktobra je bil pri tatvini drv v Drobtincih pri posestniku Zemljiču zasačen pos. Lechner iz Žiberca. 77 let star nepoboljšljiv tat je dobil ob tej priložnosti smrtni udarec s polenom po glavi in je 19. tm. umrl na posledicah te poškodbe. Starček je opepetovano pri tatvinah težko tepen, končno mu je donesla njegova nepoštena obrt smrt. Udaril je imenovanega posest. sin Anton Fuchs in ne Novak, kakor se je splošno razglasilo.

Križevci. Neki dobroznani dopisun liberalne „Unije“ se zaletava v upravni odbor gornje-radgonskih obč. opekarniških podjetij v Borecih na tako neumen način, da bo imel pred sodnijo priložnost za svoje kvasenje se emeriti, pa bo prepozno. Tintomazec, ki bi bolje storil, da se pobriga za razširjenje laži po časopisju, ne zasluži, da bi se z njim pečali, ker je prevelik junak, ki se skriva za hrbet urednika, svojega imena pa ne podpisuje. Zato veljaj njemu od vseh prizadetih in v „Uniji“ napadenih: Kaj nas briga, če osel riga!

Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo, dne 28. oktobra ob priliki blagoslovljenja zvonov vabimo v ponavljanje igre „Cvetina Borogradska“ v 7 dejanjih z mešanimi ulogami. Vmes kaka deklamacija, če mogoče tudi petje. Vrši se po večernici pri Repensku.

Murska Sobotica. G. Franjo Švikaršič, prejšnji tajnik SLS je pristopil k radikalom. O vzroku ki je zelo delikaten in obenem za moža precej nečasten. poročamo prihodnjic. Za enkrat NRS k tej pridobitvi čestitamo. O tukajšnjem učitelstvu se čuje marsikaj, kar ni povsem na mestu. O detajlih, ki so tako delikatni, kakor tudi interesantni je širšo javnost in višjo šolsko oblast poročamo prihodnjic. — V Murski Soboti prodaja svoj hotel za ameriške dolarje g. Benko. Ker pa je bil ta refugium žejnih zadnje čase baje bolj prezrt, pravijo, da si je vzel g. Benko kot vabo za boljšo prodajo kavararja Kemenyja v svoj hram. Res se je ob otvoritvi, oziroma prevzemu gostiln. poslov dne 1. tm. zbrala na licu mesta precejšnja družba petičnih ljudi, ki so hoteli priti na svoj račun vsak po svoji razpoložnosti. Najbolje se je gotovo obnesel večer za natakarje, ki so goljufali kar na debelo — če bodo za to dobili zasluženo plačilo, nam ni znano. Nekateri gostje zopet, ker je bilo prvega, so seveda malo globlje pogledali v kupico in hočeš, nočeš, pozabili na svoj, ne dolgo tega pridobljeni višji rang und titel in se ponizali do hotelskih uslužbenk ter jih s tako nesramnostjo nadlegovali, da so morale iskati zavetja na varšum. Če koga zanima, kdo je bil to, naj se izvoli informirati pri prizadetem gospodu.

Tedenske novice

Kapitalisti imajo v naši državi prvo besedo. To se razume. Drugače niti ne more biti. Ministerski predsednik Pašič je baje najbogatejši mož v Srbiji. Ima vse polno hiš in par sto milijonov denarja in vrednostnih papirjev. Tudi njegov sin je bogat, čeprav ni minister. Razni drugi ministri imajo po več milijonov imovine, grade si palače in kupujejo velike hiše in posestva. Končno to ni nič hudega in dobro je celo, da imamo kaj bogatcev. Toda, či so ti bogati gospodje ministri res dobri državljani, potem bi morali na lastne stroške

ministrovati ali pa vsaj potujejo na lastne stroške in ne državne. Potem jih bo imelo ljudstvo v časti. Tako pa jih devlje vse v isto korito z avstrijskim nadvojvodo Fridrihom, mnogokratnim milijonarjem, ki je vsakega prvega v mesecu kakor mačka na miš prežal na mastno frontno doklado. (Seve fronte nikoli videl ni!) S tem Fridrihom žalostnega spomina skupaj pa naših ministrov res ne bi radi videli v enem košu. Ker so naši vodilni možje sami bogataši, ki bede ne poznajo, zato tudi nimajo smisla za siromaka.

Naša država je militaristična, ker troši vse preveč peněz za vojaštvo, ki ga imamo itak več kakor je to potrebno. Res je sicer vlada nad 500 častnikov vpokojila, zato pa namerava na dan prestolonaslednikova krsta kar 30 polkovnikov imenovati za generale! Častniki imajo plačo, ki z ozirom na draginjo sicer ni preobilna v razmerju k plačam ostalih državnih nameščencev pa je vsekakor mnogo previsoka. Na ubogega „redova“ so seve pri regulaciji plač pozabili! 5 par vsakemu pa bi vendar bili lahko primeknili.

Pet in pol milijona zlatih avstro-ogrskih kron so minulo soboto pripeljali iz Pešte v Beograd Denar so pripeljali na ladji po Donovi. V razmerju k današnji vrednosti dinarja bo nato izdala Narodna banka nove papirnate bankovce, da se tako odpomore občutnemu pomanjkanju gotovine. Zlatniki ostanejo v kasah Narodne banke, ki ima sedaj že za 29 in pol milijona zlatih avstro-ogrskih kron v celem ima Narodna banka zlata in srebra za 440 milijonov dinarjev, torej približno za 8 odstotkov tiste svote, ki jo reprezentirajo papirnati dinarski bankovci, ki so v prometu

Obmejni promet v 10 kilometerskem pasu. Kakor znano, imajo prebivalci naše države, ki ne stanujejo več kot 10 km oddaljeno od Nemške Avstrije, pravico, da lahko gredo preko meje brez potnega lista in brez vizuma. Prebivalci Nemške Avstrije, ki ne bivaje nad 10 km oddaljeno, imajo slično pravico. Tako hodijo že dalje časa naši obmejni prebivalci v Avstrijo, Avstrijci da k nam. Vsakdo si nakupi manjšo količino blaga, ki ga pač rabi za domačo potrebo. Večjih količin blaga itak ne sme nositi seboj, ne da bi zacarinil. Našim trgovcem je ta obmejni promet že dolgo bil na poti. Zlasti sobočki trgovci ga niso imeli v čisljih in ga tudi še danes nimajo, Saj jim odvaja na stotine kupcev, ki si gredo nakupovat blago zlasti v Radgono, ker je tam cenejše, kakor pa pri nas v Murski Soboti. Na zadnjem kongresu združne zveze v Celju se je mnogo govorilo o tem prometu. Vsi govorniki so prišli do zaključka, da je ta promet nam Slovencem v škodo in da imajo od njega edinolet Nemci korist. Ker je kongres storil potrebne korake, da se v škodljivosti obmejnega prometa prepriča tudi vlada, je prav verjetno, da bo obmejni promet v prav kratkem času ukiniten ali pa vsaj izdatno skrčen. Mi pa mislimo, da bi se najlojše odpomoglo temu, da nas Nemci izkoriščajo, ako bi naši trgovci in obrtniki cene znižali tako, da bi lahko konkurirali z Avstrijci. Potem bi pač nikomur več ne prišlo na misel, hoditi v Radgono po blago, ki ga po isti ceni dobi v Murski Soboti oziroma v Prekmurju sploh. Pa tudi število naših trgovin bi moralo narasti, zlasti v večjih obmejnih krajih.

Kraljestvo dolarja. Dolar je postal gospodar skrahirane Evrope. Za sto tisoč dolarjev si lahko kupiš pol Murske Sobotice. Ker je sedaj v Evropi že na milijone in milijone dolarjev, in bi Amerika rada vedela, koliko papirnatih dolarjev je še živih, se je odločila izdati nove bankovce. 1-dolarski bankovci bodo imeli sliko Washingtona, 5-dolarski bodo nosile sliko Lincolna, 10-dolarski sliko Jacksona, 30-dolarski sliko Chlevelandovo, 50-dolarski sliko generala Granta, 100-dolarski pa sliko Benjamina Franklina. Na drugi strani bankovca ne bo nobenih slik, marveč bodo na drugi strani vsi bankovci enaki. Ločili pa se bodo po barvi. 2-dolarskih bankovcev pa sploh ne bo več.

Na jetiki je umrlo lansko leto v Sloveniji 2.723 ljudi. Ako pomislimo, da je v celem lanskem letu v Sloveniji umrlo 20.437 oseb, da vsaki deseti človek pri nas umre na jetiki. Razmeroma malo ljudi umre na jetiki v Prekmurju, ker tu ni tovarn in ker ni večjih mest. Jetika je doma po mestih in v fabriških krajih. Slaba plača delavcev, nezdrava stanovanja in nezdravi tovarniški prostori, pomanjkanje tečne hrane pri mladini, alkoholizem (žganjica!) so glavni vzrok, da je ravno med siromašnimi sloji največ jetikarjev. Zato se jetika (tuberkuloza)

tudi imenuje „bolezen proletarijata“, „beteg siromakov“. In zato se bo dala ta bolezen odstraniti le, če se socijalne razmere izboljšajo in če si bo delavec zaslužil toliko, da si bo lahko kupil dovolj hrane in da bo lahko stanoval v zdravem, velikem stanovanju, ne pa v kaki zaduhli sobici. V Murski Soboti število tuberkuloznih ni posebno veliko, toda, če se bodo siromašni ljudje morali še dolgo potikati po zaduhlih sobah in če bodo Sobočanci sploh še morali dolgo požirati smrad iz sobočkih občestnih kanalov in iz klavnice, potem bomo kmalu imeli tudi pri nas ljudi, ki bodo zapisani tej dozni bolezni.

V Zagrebu gradijo bančno palačo. Zagrebčani sila mnogo zidajo. Te dni so začeli z gradnjo nove borzne palače. Dolga bo 50 m na eni in 19 m na drugi strani. V palači bodo borzne pisarne, tiskarna, poštna in telef. postaja. Tudi velika knjižnica bo v njej. Posebno velika pa bo skupna dvorana, v kateri se bodo sklepale skupne kupčije. Tu bo prostora za 1000 ljudi. Zagrebska borza bo s to novo zgradbo še bolj stopila v spredje in zatemnilo delovanje beograjske borze borze in pa ljubljanske (če sploh kedaj dobimo borzo v Ljubljani). Zanimivo je to, da so obiskovalci zagrebske in beograjske borze zvečine židovi. Pravijo, da se zagrebski in beograjski židje ravno zaradi tega zavzemajo pri vladi, da naj ne dovoli Ljubljani borze, ker vedo, da na ljubljanski borzi židovje ne pridejo do veljave, ker jih je premalo. Ker bi bila ljubljanska borza velikega pomena za Slovenijo, bi bilo želeli, da se čimprej ustanovi tudi v Ljubljani velika borzna palača.

Adresar lesne industrije v kraljevini SHS. Uredništvo lista „Drvotržec“ v Zagrebu se je odločilo, sestaviti in izdati adresar celokupne lesne industrije v naši državi. Namen adresarja bo, seznaniti kupce z lesotržci in lesnimi industrijci in tako dvigniti lesno trgovino in industrijo. Vsled tega je uredništvo „Drvotržca“ poslalo na vse lesotržce in industrijce vprašalno pošto na katero naj odgovore sledeče: 1. Naslov (ime) tvrdke. 2. Sedež tvrdke, štev. telefona. 3. Mesto in zadnja pošta tovarne. 4. Ime lastnika ali ravnatelja tega podjetja. 5. Brzjavni naslov za glavno upravo. 6. Kedaj je podjetje ustanovljeno. 7. Delniška glavnica v dinarjih. 8. Število nameščencev. 9. Popis proizvodov. 10. Specijelni proizvodi. Vsi lesni trgovci in industrijci naj v lastnem interesu čimprej odgovore pisмено na gornja vprašanja ter naj pošljejo odgovor na uredništvo lista „Drvotržec“ v Zagrebu.

Finančno okrajno ravnateljstvo v Mariboru opozarja vse proizvajalce vina, da so zavezani v roku 10 dni od dneva, ko so izprešali vino, dobljeno količino vina prijaviti pristojnemu oddelku finančne kontrole. Nadalje je vsak, kdor proda vino, dolžan, da prijavi pristojnemu oddelku finančne kontrole prodano količino vina, predno istega izroči kupcu. Na vsako tako prijavo dobi prodajalec vina od fin. kontrole za nezatrošarinjeno vino kontrolni list, za zatrošarinjeno vino pa svobodnico. Kontrolni list oziroma svobodnico mora prodajalec izročiti istočasno z vinom kupcu, ki pa more kupljeno vino tekom 24 ur po prejemu prijaviti svojemu pristojnemu oddelku fin. kontrole ter izročiti istemu tudi kontrolni list oziroma svobodnico. Če pa je dobil kupec vino s kontrolnim listom, mora v gori omenjenem roku 24 ur plačati odpadajočo trošarino in eventuelno občinsko doklado k trošarini. Kdor ne prijavi tekom 10 dni svojega vinskega pridelka ali opusti prijavo vina, bo kaznovan po členu 85 trošarinskega pravilnika na denarno kazen 100 Din. Kupec vina, ki ne prijavi tekom 24 ur prejetega vina in ga ne zatrošarini istem roku v slučaju, da je sprejel nezatrošarinjeno vino, se bode smatral v smislu člena 77/1 troš. pravilnika kot tihotapec ter ga čaka kazen od dva-do štirikratnega zneska prikrajšane trošarine. Tudi se mu zapleni vino, ki ostane tako dolgo zaplenjeno, dokler ne plača prikrajšane trošarine in kazni.

Denar in blago.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 80—78 Din, 100 francoskih frankov stane 520—530 Din, za 100 avstrijskih kron je plačati 0.1150—0.1160 Din, za 100 čehoslovaških kron 263—264 Din, za 100 nemških mark 0.00002—

HRANILNICA IN POSOJILNICA v RADINCIH

r. z. z. n. z.

obrestuje vloge po najvišji obrestni meri || daje raznovrstna posojila in izplačuje dvige brez odpovedi.

račun ček. urada št. 12.168.

0.00011 Din in za 100 laskih lir 408—409 Din. V Curihu znaša vrednost dinarja 6.85 cent. (1 centim je 1 para). Od zadnjega poročila je vrednost dinarja narasla in stalno raste.

Cena žitu: (Se razume za 100 kg v dinarjih) pšenica 100 kg je padla od 362—350 Din. Bosanska pšenica je še cenejša. Rž a 275. Oves 237—265. Ječmen, jari 287, zimski 250—262. Koruza 260—300, moka 0 573—265. Otrobi (z vrečami) 125—160. — V primeri s temi cenami, katere smo objavili zadnjič stoji sledeče zadnje poročilo, ki je zanimivo: Pšenica, banatska in vojvodinska se je prodajala po 337 do 340 Din, srbijanska iz Mačve pa po 317 do 320 Din za 100 kg. Slovenska pšenica je bila mnogo dražja, pa za to ni bilo večjih kupčij. — Kuruza se je dobila po 228—285 Din, ječmen pa po 270 do 275 Din.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignalo se je: 39 konj, 18 bikov, 152 volov, 380 krav in 6 telt. Skupaj 566 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na zadnjem sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže Din 13—15.—, poldebili voli 13.50—15, plem. voli 9.50—11.50, biki za klanje 11.50—12.50, klavne krave debele 11.50—13.75, plemenske krave 10—12.50, krave za klobasarje 8.25—9.25, molzne krave 9.50—12, breje krave 9.50—12.50, mlada živina 9.75—14. — Na svinjski sejmu 21. sept. se je pripeljalo 281 svinj, dve kozi in ena ovca. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 170—225 Din, 7—9 tednov 300—450 Din, 3—4 mesce 550 do 650 Din, 5—7 mescev 800—950 Din, 8—10 mescev 1000—1300 Din, 1 leto 2000—2350 Din, 1 kg žive teže 20—22.50 Din, 1 kg mrive teže 27.50—30 Din, koza komad 225—250 Din, ovca komad 275—300 Din. Cene so se dvignile.

Mesne cene v Mariboru. Valovsko meso 24 do 27 Din, meso od bikov, krav in telic 21 do 22 Din, telečje meso 24 do 27.50 Din, svinjsko meso sveže 35 do 40 Din povsod za 1 kg.

Pozor! Do Leopoldovega sejma bo izhajal popola cenik vseh za nas važnih tržišč in to za poljske pridelke in živino.

Razglas.

Ministrstvo trgovine in industrije je dovolilo občini trg Gornja Radgona obdržavati štiri letne živinske in kramarske sejme in sicer se ti vršijo:

1. na dan 3. februarja (na Blaževu);
2. na dan 25. maja (na Urbanovo);
3. na dan 10. avg. (na Lovrenčevo);
4. na dan 15. nov. (na Leopoldovo);

vsako leto.

Po dolgih letih se bodo od sedaj naprej živinski in kramarski sejmi zopet redno vršili kakor svoječasno in sicer se vrši:

prvi živinski in kramarski sejem dne 15. nov. 1923 na Leopoldovo

in sicer se vrši živinski sejem na občinskem travniku na Tratah, kramarski sejem pa pri drevoredu in na glavni cesti od Murskega mosta naprej na Spodnjem Grisu.

Živinski sejmi so za govejo živino, drobnico in konje, na kramarski sejem pa se lahko pripelje na prodajo blago vsake vrste, nadalje različni poljski pridelki, perutnina itd.

Ker so bili sejmi v Gornji Radgoni svoječasno vedno dobro obiskani in je bil zlasti na Leopoldovem sejmu vedno velik promet, opozarja podpisano županstvo na to vse interesente, prodajalce in kupce.

Interesenti se naj torej poslužijo te prilike in obišejo letošnji zadnji sejem na Leopoldovo.

Županstvo trga Gornja Radgona, dne 6. oktobra 1923.

Župan:

Dr. Boëzio.

Počne

izredno močne s furami in brez fure prodaja najceneje **J. Postružnik, klobučar sv. Jurij ob Ščavnici.**

Vinski sodi

iz hladnega hrastovega lesa letos cementirani takoj rabljivi so na prodaj pri trgovcu **Vrhunc, Maribor, Majstrova ulica št. 17.** Cene nizke.

Proda se z dobrim obratom pekarija in hiša

ki je pripravna za trgovino z gospodarskim poslopljem. Izve se pri Tereziji Šonaja, Veržej, pošta Križovci pri Ljutomeru.

Hiša z vrtom

v Studencih pri Mariboru se prodaja. Meri približno 1 oral, je lepa spodnja klet, 3 svinjski hlevi, lepi vrt; vse v popolnoma dobrem stanju. Več se izve v upravnisti „M. Straže“.

Osebni avto

4 cilindrski v popolnoma dobrem stanju, 14 HP se poceni prodaja.

ŠIPE

KIT

STEKLO

PORCELAN

KAMENINE

ima v vsaki velikosti in množini v zalogi **Janko Cizej, Gornja Radgona** trgovina z mešanim blagom

Sodarski pomočniki

se sprejmejo na delo takoj pri **Franc Repič, Ljubljana, Kolezijska ulica št. 18.** Ponudbe je poslati na naslov.

Hiša

enonadstropna, nova, z lepimi kletmi ter precejšnjim vrtom v Ljubljani, se zamenja za Maribor eventuelno tudi prodaja. Tozadevna natančnejša pojasnila daje tvrdka **J. Baloh, Maribor, Grajski trg št. 3.**

Proda se takoj

enonadstropna hiša

s trgovskim lokalom in prostim stanovanjem, gospodarskimi posloplji, sadonosnikom, vrtom in stavbiščem, ob glavni cesti v zelo prometnem trgu severne Slovenije. Vpraša se pri upravi lista.

Dobro ohranjeno

motorno kolo

znanke „Puch“ 3 HP. in **acetilenski aparat** z vsemi pripadki se ceno prodaja pri Franc Seršenu v Ljutomeru.

Sodi

za vino vedno v zalogi pri **FRAN REPIČ, Ljubljana, Trnovo.**

Telefon 436

Telefon 436

TOVARNA KANDITOV
FR. ROZMAN

Maribor, Aleksandrova c. 57
priporoča

vse vrste kanditov
(bonbone) po najnižjih brezkonkurenčnih tovarn. cenah!
Zahtevajte cenike!

Brzo-brzo

na vlak v Celje v veletrgovino R. Stermecki kjer kupite letos

sukno

za moške in volneno za ženske obleke, parhent, belo, pisano in rujavo platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem interesu se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros-cene.

Tolko jajc mi znesejo moje kokoši, da je veselje. Najrajši jih prodam

RATNIK-u

v GORNJI RADGONI
SPODNJI GRIS št. 12

kateri plača po najvišjih dnevni cenah.

Kupuje tudi surovo maslo (Butter) po najvišji dnevni ceni